Elinkeinoelämän keskusliitto
Talouspolitiikka/Veropolitiikka
Tero Honkavaara

Muistio

13.11.2018

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Kansalaisaloite perintö- ja lahjaverosta luopumiseksi (KAA 6/2018 vp)

Kansalaisaloitteessa esitetään, että perintö- ja lahjaverosta tulisi luopua. Veron poistamista perustellaan mm. sillä, että perintö- ja lahjavero vaikeuttaa pk-yritysten sukupolvenvaihdoksia ja heikentää näin yritystoiminnan jatkuvuutta. Lisäksi veron poistamista perustellaan sillä, että Ruotsi ja Norja ovat luopuneet perintö- ja lahjaverosta.

Perintö- ja lahjaverotusta kiristettiin useaan otteeseen vuosina 2012–2016. Tehdyt kiristykset ovat painottuneet veroasteikkojen yläpäähän, ja enimmillään verorasitus kasvoi jopa 54 prosenttia. Vuoden 2016 jälkeen verorasitusta on hieman lievennetty. Perintö- ja lahjaveron tuotoksi arvioidaan kuluvana vuonna n. 700 miljoonaa euroa.

Toteutetut veronkiristykset ovat heikentäneet myös sukupolvenvaihdoshuojennuksen toimivuutta. Vieläkin enemmän on kiristynyt sellaisen yritysvarallisuuden perintö- ja lahjaverotus, jos sukupolvenvaihdoshuojennusta ei voida soveltaa sen vuoksi, että saaja ei voi osallistua yritystoiminnan jatkamiseen tai 10 prosentin omistusosuusvaatimus ei täyty.

EK:n marraskuussa 2018 julkistaman omistajanvaihdosselvityksen mukaan yrittäjän ikääntymisestä johtuva omistajanvaihdos on edessä seuraavan vuosikymmenen aikana lähes 50 000:ssä yrityksessä, yksinyrittäjät mukaan lukien. Selvityksen mukaan 24 prosenttia näistä yrityksistä tähtää sukupolvenvaihdokseen eli 13 500 yritystä halutaan siirtää perheen sisältä löytyvälle jatkajalle.

Sukupolvenvaihdosten rahoittaminen perustuu yrityksen tuleviin tuottoihin. Uusi omistaja maksaa perintö- tai lahjaveron ja mahdolliset omistajanvaihdoksen rahoittamiseen otetut luotot käytännössä tulevilla osingoilla. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että esim. yrityksen tulorahoitukseen perustuvia investointeja joudutaan lykkäämään omistajanvaihdoksen rahoituksen ajan. Näin syödään samalla pohjaa yrityksen tulevalta kasvulta ja kilpailukyvyltä.

Sukupolvenvaihdostilanteet olisi pystyttävä hoitamaan ilman, että niihin liittyvä verotus vaarantaa terveen yritystoiminnan jatkumisen. Näistä syistä perintö- ja lahjaveroa tulisi ensivaiheessa keventää vuoden 2011 tasolle. Tämä tarkoittaisi verotason alentamista n. 5 prosenttiyksiköllä. Pidemmällä aikavälillä vero tulisi poistaa kokonaan.

Perintö- ja lahjaveron keventämisestä johtuva verotuottojen menetys olisi arviolta 200–250 miljoonaa euroa. Toisaalta omistajanvaihdosten myönteiset vaikutukset

kasvuun ja työllisyyteen lisäisivät verotuloja. Pidemmällä aikavälillä tehtävästä perintö- ja lahjaveron poistamisesta johtuva verotuottojen menetys olisi lisäksi staattisesti arvioiden n. 400 - 450 miljoonaa euroa.

Sukupolvenvaihdoshuojennussäännöstä kehitettävä

Sukupolvenvaihdosten helpottamiseksi PerVL 55 §:ä tulisi muuttaa siten, että kun alaikäisen perillisen perintöosaan sisältyy sukupolvenvaihdoshuojennuksen edellytykseksi säädetty vähintään 10 prosentin osuus osakeyhtiön omistamiseen oikeuttavista osakkeista, voidaan yritystoiminnan jatkamisen arvioimisessa perillisen jatkamisena pitää myös edunvalvojan toimintaa osakeyhtiössä.

Tämä muutosehdotus oli eduskunnankin käsiteltävänä syksyllä 2016, tuolloin se ei jostain syystä toteutunut.

Sukupolvenvaihdoshuojennuksen tarkoituksena on pyrkimys turvata yritystoiminnan jatkuvuus ja työpaikkojen säilyminen yrityksessä. Yritystoiminnan olemassaolo ratkaistaan tapauskohtaisesti kunkin yrityksen osalta kokonaisarvioinnin perusteella. Vakiintuneessa verotus- ja oikeuskäytännössä PerVL 55 §:n huojennusta on sovellettu vain niihin yrityksiin, joiden tulos vahvistetaan EVL:n mukaan. Tuloverolain mukaan verotettavia kiinteistöyhtiöitä ei ole pidetty huojennussäännöksessä tarkoitettuina yrityksinä.

Ongelma on korostunut erityisesti kiinteistösijoitustoimintaa harjoittavien yritysten kohdalla. Näiden yhtiöiden toiminta on luonteeltaan samanlaista kuin perinteinen elinkeinotoiminta ja usein myös taloudellisesti selkeästi laajempaa kuin monen elinkeinotoimintana verotettavan yrityksen toiminta.

Verovelvollisten yhdenvertainen kohtelu edellyttäisi sitä, että PerVL:n sukupolvenvaihdoshuojennusta sovelletaan myös niissä tilanteissa, joissa kohdeyhtiön tuloverotus on toimitettu TVL:n mukaan.

PerVL 55 §:n 1 momentin 1 kohdan sanamuotoa tulisi muuttaa esim. seuraavasti: "Veronalaiseen perintöön tai lahjaan sisältyy maatila, muu tulonhankkimistoimintaa harjoittava yritys tai osa niistä"